

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. הרי זו חטאת הרי זו אשם אף על פי שהוא חייב חטאת ואשם לא אמר כלום הרי זו חטאתי הרי זו אשמי אם היה מחויב דבריו קיימין.....1
- ב. בעי רב פפא יש יד לקידושין או לא ... הרי את מקודשת לי ... ואת נמי ... היינו קידושין עצמן ... הרי את מקודשת לי ... ואת ... דלמא ואת חזאי אמר לה לחבירתה.....2
- ג. יש יד לפאה או אין יד לפאה ... הדין אוניא ליהוי פאה והדין נמי ... פיאה מעלייתא היא ... דאמר והדין.....2
- ד. שאם רוצה לעשות כל שדהו פאה עושה.....3

דף ו.

א. הרי זו חטאת הרי זו אשם אף על פי שהוא חייב חטאת ואשם לא אמר כלום הרי זו חטאתי הרי זו אשמי אם היה מחויב דבריו קיימין

כבר התבאר לעיל דף ד. שחטאת ואשם¹ אינן באין אלא על חטא, ואינן באין בנדר ונדבה, ואם אחד יאמר אני מתנדב אחד מאלו, או הרי עלי להביא אחד מאלו אין בדבריו כלום, ואם אמר על בהמה הרי בהמה זו לאחד מאלו אינו כלום והבהמה חולין כמו שהיתה, ולפיכך האומר הרי עלי חטאת או אשם, או שאמר הרי זו חטאת או אשם, אפילו אם היה מחויב חטאת, ואומר לנו שלכך התכוין באמירתו, לא אמר כלום, כיון שאין מוכח מדבריו שמביא עבור חטאו, וידים שאינן מוכיחות אינם ידיים².

היה מחויב חטאת או אשם ואמר הרי זו לחטאתי או לאשמי, או אם אמר הרי זו חטאתי או אשמי³, או הרי המעות האלו לחטאתי או לאשמי דבריו קיימים.

¹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יד הלכה ח

² ואע"ש שנראה דכוונתו למה שמחויב, דבגמ' נדרים שם מפורש דוודאי למאן דס"ל ידיים שאין מוכיחות הוויין ידיים דבריו קיימין כלומר ידיים הוי זה דכוונתו לחיובו, אך מ"מ אין מוכיחות להדיא מדלא קאמר לחטאתי או לאשמי, ואנן קיי"ל כרבא שם ידיים שאין מוכיחות לא הוויין ידיים. ערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן צ סעיף ג

³ משל"מ שם

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

דף ו:

**ב. בעי רב פפא יש יד לקידושין או לא ... הרי את מקודשת
לי ... ואת נמי ... היינו קידושין עצמן ... הרי את
מקודשת לי ... ואת ... דלמא ואת חזאי אמר לה
לחבירתה**

אשה⁴ שנעשית שליה לקבל קידושין לחבירתה, וביד המקדש שתי פרוטות, ולאחר שנתן הקידושין לידה תוך כדי דיבור⁵ אמר לה ואת גם או וכן את וכיוצא בזה, שתיהן מקודשות.

אבל אם לא אמר לה אלא ואת הרי חבירתה מקודשת, וזו שקבלה הקידושין היא ספק מקודשת, שיש להסתפק בלשון זה אם כוונתו לומר ואת גם תהי מקודשת, שהרי יש כאן שתי פרוטות ואחת לה, או שמא לא כיון עכשיו לקדשה אלא כיון לראות מה בלבה, וכאילו אמר לה ואת מה תאמרי בדבר זה תרצי ג"כ להתקדש לי או לא, והרי עדיין לא קידשה אלא שואל, וכונתו לתת שתי פרוטות לחבירתה⁶, לפיכך היא בספק מקודשת.

ואם שתי נשים עומדת זו אצל זו ונתן להאחת פרוטה ואמר לה – הרי את מקודשת לי, ולשניה נתן לה ג"כ פרוטה ואמר לה – ואת הרי זה קידושין גמורין שמן הסתם ואת גם קאמר לה⁷.

**ג. יש יד לפאה או אין יד לפאה ... הדין אוגיא ליהוי פאה
והדין נמי ... פאה מעלייתא היא ... דאמר והדין**

⁴ שו"ע ונ"ב אבהע"ז לו ט

⁵ אחרת לא יועיל אמירתו ועיין ב"ש ה, ובמקנה קונט"א, ובאבנ"מ.

⁶ ח"מ שם ט

⁷ ח"מ שם, ב"ש ה

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

בעל הבית⁸ שנתן פאה לעניים, קודם שגמר הקצירה⁹ ואמרו לו תן לנו מצד זה ונתן להם מצד אחר זו וזו פאה, שאין יכול לבטל שם פאה מהראשונה שכבר קרא עליה שם פאה, אבל יכול להוסיף עליה¹⁰.

וכן בעל השדה שהפריש פאה, קודם שגמר הקצירה, ואמר תוך כדי דיבור¹¹ הרי זו פאה וגם זו¹², או שאמר הרי זו פאה וזו¹³, הרי שתיהן פאה שיכול להוסיף ממה שלא קצר מהמחובר¹⁴.

אם אמר זו תהא כזו, מועיל אפי' אחר כדי דבור מדין התפסה. וי"א שאין מועילה כלל התפסה בפאה, וצריך לעולם דוקא תוך כדי דיבור¹⁵.

וכל זאת דוקא כשנתן מדעתו, אבל אם עניים נטלו מצד אחר בלי רשותו, יכול בעה"ב לחזור וליטול מה שהפריש בתחלה¹⁶. שמן הסתם הרי זה כאילו התנה בתחלה שאם יטלו מצד אחר יהא שם הפאה ולא כאן.

ד. שאם רוצה לעשות כל שדהו פאה עושה

⁸ רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ב הלכה יג

⁹ דרך אמונה שם קח וקט

¹⁰ דכ"ז שלא נמר הקצירה לא פטרה הפאה רק מה שקצר ולא מה שיש לו עוד לקצור כנ"ל בהלכה הקודמת ולכן יכול לעשותה פאה ג"כ ושניהם לעניים ופטורין ממעשר. דרך אמונה שם קח

¹¹ מל"מ שם ספ"א

¹² דהוי התפסה שמתפסים זו בזו רדב"ז וכן מבואר שם פ"ח ה"ב דמדין התפסה הוא וה"ה כאן ועי' בקה"י נדרים סי' ו'.

¹³ בזה הוי מדין ידות ולא מדין התפסה ובוה לכו"ע צריך תוך כדי דבור דאז הוי יד ומהני ידות בפאה כמו דמהני בנדרים וכן יכול לומר כמה פעמים וזו וזו כל אחד תוך כדי דבור של הקודם ושיעור תכ"ד הוא כדי אמירת ג' תיבות. ועי' בר"י קורקום ובפה"ש שכ' כאן דלדעת הר"ן דפסק דספק ממון עניים לקולא לא מהני יד וצ"ע דהא הר"ן מודה דמשום את"ל קי"ל דיש יד לצדקה כדעת הגאונים וכ"כ הר"ן בהדיא בקדושין כ"ח ב' גבי אמירתו לגבוה דקי"ל יש יד לצדקה משום את"ל וכיון דאמרי' יש יד לצדקה ה"ה לפאה ומש"כ הכ"מ דכשאין האת"ל מפורש לא פסקי' בן (כמ"ש הר"ן בפ"ק דקדושין) צ"ע דכאן הרי מפורש גבי צדקה וצדקה ופאה חד דינא הוא כמ"ש הר"ן דבשתייהן הספק אם רק לבל תאחר איתקש או לכל מילי שו"ר שכבר העיר בזה הפר"ח. ציון ההלכה שם ס"ק רמ

¹⁴ דרכ"א שם קט

¹⁵ דרך אמונה שם קי מחלוקת הרמב"ם והרי"ף

¹⁶ ומ"מ שניהם פטורין ממעשר גם הראשונה כיון שהיה שעה אחת שהיה בה כח לעניים ליטול כדין מספיק לפטור ממעשר כדלקמן והשניה שנמטלו העניים הוי פאה משעה שנמטלו ולא למפרע אבל עניים שהחליפו מתנותיהן עם בעה"ב בתלוש כגון שנתנו לו של לשו"פ ונטלו סאה מן הגורן זה שנמטל מהם פטור ממעשר אף על פי שהוא ברשות בעה"ב עתה וזה שנמטלו ממנו חייב אף על פי שהוא חילוף מתנותיהן הפטורים. חזו"א מעשרות סי' ז' סק"א

הלכות הדף היומי

מסגרת נדרים

כל המוסיף¹⁷ על הפאה מוסיפין לו שכר, ואין לתוספת זאת שיעור אלא איש כמתנת לבו. ויכול לעשות אפי' כל שדהו פאה ואפי' ערוגות שלמות חוץ משבולת הראשונה¹⁸, אבל אם אמר כל שדהו יהא פאה אפי' שבולת הראשונה לא חל שם פאה כלל.

וכן בתלוש בעל הבית שקצר¹⁹ כל שדהו ולא הניח פאה, הרי זה נותן מן השבלים פאה לעניים, ואינו צריך לעשר, ואם נתן להם רוב הקציר משום פאה הרי זה פטור מן המעשרות ודוקא אם נותן להם בפעם אחת, אבל אם נתן השיעור ורוצה אח"כ להוסיף אין יכול וחייב במעשר²⁰.

¹⁷ רמב"ם שם א הלכה טו

¹⁸ דרך אמונה שם צח

¹⁹ רמב"ם שם ב הלכה יא

²⁰ דרך אמונה שם פט